

Tavex AB
Smålandsgatan 9
111 46 Stockholm

RekMb

Föreläggande att göra rättelse

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) förelägger Tavex AB, 556671-1189, (bolaget) att göra rättelse genom att vidta nedan angivna åtgärder.

En redovisning av vidtagna åtgärder ska ges in till Länsstyrelsen **senast sex veckor från det att bolaget fick del av beslutet**. Redovisningen ska omfatta den dokumentation som enligt föreläggandet ska upprättas samt redogörelse för de åtgärder som i övrigt ska vidtas.

Bolaget ska vidta följande åtgärder;

- Bolaget ska komplettera sin allmänna riskbedömning samt rutiner och riktlinjer på så sätt att det framgår att bolagets hela verksamhet vad avser yrkesmässig handel med varor omfattas av penningtvättsregelverket, oavsett betalmedel eller transaktionsbelopp.

(1 kap. 2 § första stycket 15 lagen [2017:630] om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen))

- Utveckla den allmänna riskbedömningen genom att göra en *motiverad* bedömning av vilka risker som föreligger med de produkter och tjänster som tillhandahålls, bolagets kunder, geografiska riskfaktorer samt de distributionskanaler som bolaget använder, och därefter göra en *motiverad* bedömning av hur stor den sammanvägda risken är för att verksamhetens produkter och tjänster kan komma att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

(2 kap. 1-2 §§ penningtvättslagen)

- Om behov finns, efter ovan begärd rättelse av den allmänna riskbedömningen, revidera bedömningen av de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med olika typer av kundrelationer (kunders riskprofiler) samt de rutiner och riktlinjer som ska upprättas utifrån den allmänna riskbedömningen. Det vill säga bolagets rutiner och riktlinjer för kundkännedomsgåtgärder, bolagets anställda m.fl.,

Datum
2021-04-09

Beteckning
209-34619-2019

för övervakning och rapportering, intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser.

(2 kap. 3 §, 8 §, 13-14 §§, 6 kap. 1 § penningtvättslagen, 2 kap. 7 och 8 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd [01FS 2019:53] om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism)

- Bolaget ska revidera sina rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder på så sätt att det framgår att identiteten hos fysiska personer på distans kontrolleras i enlighet med vad som anges i Länsstyrelsens föreskrifter.

(2 kap. 4 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd [01FS 2019:53] om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism)

- Bolaget ska revidera sina rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder på så sätt att det framgår att utredning av om kunden har en verklig huvudman alltid ska ske samt att en sådan utredning vad gäller juridiska personer åtminstone ska innebära en sökning i registret över verkliga huvudmän enligt lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.

(3 kap. 8 § penningtvättslagen)

- Bolaget ska revidera sina rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder på så sätt att det framgår att bolaget ska göra en *självständig* bedömning av om en kund eller dennes verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning (PEP) eller närstående till sådan person.

(3 kap. 10 § penningtvättslagen)

- Bolaget ska komplettera sina rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder på så sätt att det framgår att bolaget vid samtliga transaktioner där avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas, även vid andra betalmedel än kontant betalning samt summor understigande 5 000 euro, är skyldigt att genom skärpta åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 16 § penningtvättslagen och andra nödvändiga åtgärder bedöma om det finns skäl att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.

(4 kap. 2 § penningtvättslagen)

- Bolaget ska komplettera sina rutiner och riktlinjer för intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser på så sätt att det av de skriftliga rutinerna och riktlinjerna framgår *vem* som innehar sådan funktion som anges i 6 kap. 2 § penningtvättslagen om sådan utsetts.

Datum
2021-04-09

Beteckning
209-34619-2019

(6 kap. 2 § tredje stycket, 3 § tredje stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd [01FS 2019:53] om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism)

- Säkerställa att bolaget har rutiner och vidtar de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket.

(6 kap. 4 a § första stycket penningtvättslagen)

Föreläggandet gäller omedelbart.

Om bolaget inte genomför begärd rättelse kan Länsstyrelsen besluta att förelägga bolaget att vid vite göra rättelse.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket¹ gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig handel med varor där det kan antas att det, nu eller framöver, betalas ut eller tas emot kontanter på belopp som uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Det kan vara en enstaka transaktion eller flera transaktioner som har ett samband och tillsammans når upp till 5 000 euro.²

Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt.³ Syftet med penningtvättslagen är att förhindra att bland andra de som bedriver handel med varor mot kontant betalning utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.⁴

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 17 juli 2017 och bedriver enligt registret följande verksamhet; kontanthandel, övrigt investeringsguld och -silver, skrotguld och -silver. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättsregelverket och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med regelverket. Tillsynen över att penningtvättsregelverket följs av sådan verksamhet ska utövas av länsstyrelserna i Stockholms, Västra

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

² 1 kap 2 § första stycket 15 penningtvättslagen.

³ Prop. 2016/2017:173, "Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism", s. 195.

⁴ 1 kap. 1 § penningtvättslagen.

Datum
2021-04-09

Beteckning
209-34619-2019

Götalands och Skåne län. Eftersom bolaget har sitt säte i Stockholms län är Länsstyrelsen i Stockholms län tillsynsmyndighet för bolaget.⁵

Den 10 juli 2019 förelades bolaget att inkomma med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som enligt penningtvättsregelverket ska finnas i verksamheten. Bolaget förelades även att inkomma med en förteckning över bolagets samtliga kontanta transaktioner som utförts under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 juni 2019. Av förteckningen skulle följande information framgå: kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress, bosättningsland samt eventuell verklig huvudman. Därtill ombads bolaget inkomma med följande uppgifter avseende samma period; beslut och dokumentation avseende genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats till Finanspolisen samt genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som inte rapporterats till Finanspolisen.

Bolaget inkom med handlingar i ärendet den 16 augusti 2019 och har därefter ombetts att förtydliga sina uppgifter i vissa avseenden. Sådana förtydliganden inkom till Länsstyrelsen den 11 december 2019. Den 8 januari 2020 inkom bolaget på eget initiativ med förtydligande och vissa uppdaterade uppgifter. Den 16 april 2020 begärde Länsstyrelsen att bolaget skulle inkomma med ytterligare handlingar och uppgifter i ärendet. Däribland ombads bolaget inkomma med kvitton och dokumentation av kundkännedsåtgärder om sådana vidtagits för 13 slumpmässigt utvalda transaktioner från dokumentation som bolaget tidigare gett in. Vidare ombads bolaget, om det inte bland de slumpmässigt utvalda transaktionerna ingick sådant material, inkomma med minst två stycken exempel avseende åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad med *normal risk*, två stycken exempel avseende förenklade åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad med *låg risk* och två stycken exempel avseende skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom då kundrelationen är förknippad med *hög risk*. Bolaget inkom med handlingar i ärendet den 7 maj 2020. Bolaget har därefter kompletterat tidigare ingivna handlingar den 16, 18 och 19 mars 2021.

Motivering till beslutet

Inledningsvis vill Länsstyrelsen poängtera att bolaget bedriver flera olika typer av verksamheter. Genom bolagets olika verksamhetsområden faller bolaget under flera olika myndigheters tillsyn enligt penningtvättsregelverket. I detta ärende bedömer Länsstyrelsen enbart bolagets allmänna riskbedömning samt de rutiner och riktlinjer som avser den del av bolagets verksamhet som faller under Länsstyrelsens tillsyn.

⁵ 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2021-04-09

Beteckning
209-34619-2019

Allmän riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.⁶ Riskbedömningen ska vara dokumenterad⁷ och utvärderas årligen.⁸ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.⁹

Länsstyrelsens bedömning

Bolagets allmänna riskbedömning innehåller inledningsvis en översiktlig och allmänt hållen beskrivning av hur en allmän riskbedömning i bolaget ska göras och vilka faktorer som ska beaktas. Bolaget ger sedan en kort beskrivning av den aktuella verksamheten (det vill säga köp och försäljning av ädelmetaller), ger exempel på hot som är relevanta för verksamheten, benämner de riskfaktorer som bedöms vara av störst relevans för verksamheten utifrån geografiska områden, kunder, tjänsten/produkten själv samt distributionskanaler vad gäller den kontanta delen av handeln med ädelmetaller. Bolaget bedömer därefter verksamhetens riske exponering där bolaget, med hänsyn till de riskfaktorer som tagits upp, anger hur stor risken är för att ädelmetallstjänsten faktiskt kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Även om Länsstyrelsen anser att bolaget i stora delar uppfyller penningtvättslagens krav på en allmän riskbedömning bedömer Länsstyrelsen att det finns brister i bolagets allmänna riskbedömning. Bolaget har som ovan angetts bedömt risken med verksamhetens produkter och tjänster som bolaget tillhandahåller inom det bolaget kallar för ädelmetallstjänsten utifrån riskerna som kan antas finnas med bolagets tjänst/produkt, kunder, geografiska riskfaktorer och bolagets distributionskanaler. Någon uttömmande analys eller motivering till varför en faktor bedömts innebära en viss risk anges dock inte. Bolaget har till exempel angett att guldhandel, speciellt när den innefattar kontanta betalningar, bedöms som en högriskbransch för ekonomisk brottslighet. Att bolaget uppgett att detta beror på de större beloppen och risken för att vinster från häleriverksamhet kan tvättas i bolaget är inte en tillräcklig motivering. Bolaget har vidare angett att inköp av skrotguld från [REDACTED] generellt sett innebär en låg risk. Varför

⁶ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁷ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

⁸ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁹ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2021-04-09

Beteckning
209-34619-2019

bolaget gjort denna bedömning anges inte. Att bolaget uppgett att inköp av skrotguld från [REDACTED] innebär låga belopp och endast i sällsynta fall innebär att transaktioner faller under penningtvättslagen utgör inte någon motivering till bedömningen och är därtill inte heller ett korrekt antagande, se Länsstyrelsens påpekande om detta nedan.

Bolaget har även angett en summering av vilka risker som föreligger med den aktuella verksamheten. Vad gäller varuhandeln har bolaget delat upp den summerade risken mellan å ena sidan investeringsguld, som bedöms innebära hög risk, och å andra sidan investeringssilver och skrotguld, som bedöms innebära låg risk. Hur bolaget kommit fram till denna sammanvägda bedömning anges inte vilket är en brist.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolagets allmänna riskbedömning saknar en *motiverad* bedömning av hur olika faktorer kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism och det finns inte heller en *motiverad* sammanvägd bedömning av hur stor risken är för att detta ska ske. Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen vill därtill påtala följande. I bolagets allmänna riskbedömning anges att endast försäljning eller inköp där betalning sker med kontanter till ett belopp motsvarande 5 000 euro eller mer faller under penningtvättslagen. Om en verksamhetsutövare bedriver sådan yrkesmässig handel med varor som faller under penningtvättslagen omfattas hela verksamheten vad avser yrkesmässig handel med varor av penningtvätsregelverket, inte enbart sådan som sker mot kontant betalning eller som uppgår till ett visst belopp.¹⁰ Att bolaget inte beaktat denna omständighet är uppseendeväckande och tyder på att bolaget inte har följt penningtvätsregelverket på så sätt som lagstiftaren åsyftat.

Bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Syftet med en sådan bedömning är att besvara frågan om och hur bolagets produkter kan användas för att till exempel dölja medels samband med brott eller brottslig verksamhet.

Eftersom den allmänna riskbedömningen är bristfällig kan den inte läggas till grund för bolagets rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således bristande insikt om hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism och därmed förutsättningar för att säkerställa ett riskbaserat förhållningssätt. Länsstyrelsen bedömer att bristerna i den allmänna riskbedömningen av verksamheten utgör en allvarlig överträdelse av penningtvättslagen. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget därigenom har löpt en ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

¹⁰ Prop. 2016/17:173 s. 231 f.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning till det.¹¹

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets ”Interna regler och riktlinjer för bekämpande av penningtvätt och finansiering av terrorism” avsnitt ”2.4 Riskbedömning av kunder” framgår att det för varje kund ska göras en individuell riskbedömning som utgår från den allmänna riskbedömningen och som baseras på de riskfaktorer som föreligger i det enskilda fallet. En riskpoäng genereras automatiskt i bolagets handelssystem som tar hänsyn till ett antal faktorer, dels sådana som beräknas utifrån information om kunden i kunddatabasen dels sådana som beror på kundens användande av bolagets tjänster. Centralt funktionsansvarig är ansvarig för att ta fram den riskmodell som riskbedömningssystemet tillämpar och för att bolaget har fullgoda rutiner för modellriskhantering. Därtill har bolaget i ärendet gett in en excel-fil där det framgår vilka faktorer som bedöms och vilken vikt olika faktorer tilldelas vid en riskbedömning.

I det yttrande som inkom till Länsstyrelsen den 7 maj 2020 har bolaget uppgett att modellen används vid enstaka transaktioner, pågående affärsförbindelser och fortlöpande uppföljning. Tidigare har bolaget använt sig av en transaktionsmatris där handläggare fyllde i ett antal uppgifter.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget, även om det system som avhandlats i det ingivna materialet används för att tilldela kunder riskprofiler, inte har en korrekt genomförd allmän riskbedömning. I avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning saknas förutsättningar att bestämma kundens riskprofil. Detta med beaktande av att kundens riskprofil ska bestämmas bland annat med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning.

Länsstyrelsens bedömning, med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler, är att bolaget genom att inte ha haft förutsättningar att bestämma kundens riskprofil löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Rutiner och riktlinjer

Gällande bestämmelser

Utifrån den allmänna riskbedömningen ska rutiner och riktlinjer upprättas för att förebygga samt motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessa rutiner och riktlinjer ska bland annat omfatta;

¹¹ 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

Datum
2021-04-09

Beteckning
209-34619-2019

- åtgärder för kundkännedom,
- övervakning och rapportering,
- behandling av personuppgifter,
- intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.

Rutinerna och riktlinjerna för åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt behandling av personuppgifter ska vara skriftliga och utvärderas löpande, minst en gång per år.¹²

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har lämnat in omfattande dokumentation och redogörelser kring sina rutiner och riktlinjer i dessa delar. Länsstyrelsen konstaterar dock att bolaget, i avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning, saknat förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Mot denna bakgrund kommer Länsstyrelsen inte att närmare gå in på innehållet i bolagets rutiner och riktlinjer. Länsstyrelsen vill dock särskilt påpeka följande omständigheter avseende bolagets rutiner och riktlinjer.

Kundkännedom

Bolaget uppger i det ingivna dokumentet ”Interna regler och riktlinjer för bekämpande av penningtvätt och finansiering av terrorism” att bolagets handel med investeringsmetaller och inköp av skrotguld endast faller under penningtvättslagen om betalning till eller från kunden sker med kontanter. Länsstyrelsen vill här påpeka, som ovan angetts, att om bolaget bedriver sådan yrkesmässig handel med varor som omfattas av penningtvättsregelverket så omfattas hela bolagets verksamhet vad avser yrkesmässig handel med varor av penningtvättsregelverket, inte endast den del som avser kontanthandel.¹³ Det innebär bland annat att kontanthandlare som omfattas av penningtvättsregelverket ska agera på misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter. Bolaget är således skyldigt att vidta skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder vid alla kundkontakter när det finns misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta gäller oavsett de undantag eller beloppsbegränsningar som i övrigt gäller för kontanthandlare.¹⁴

Bolaget har uppgett att det inte har några kunder på distans vad avser den kontanta handeln med ädelmetaller. Såsom bolaget formulerat sig får det förstås som att bolaget har distanskunder vad avser handeln med ädelmetaller om betalsättet är annat än kontant. Bolaget är, som ovan angetts, skyldigt att i vissa fall vidta

¹² 2 kap. 3 §, 8 §, 13-15 §§, 6 kap. 1 § penningtvättslagen, 2 kap. 4 och 6 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

¹³ 1 kap. 2 § första stycket 15 penningtvättslagen, prop. 2016/17:173 s. 231 f.

¹⁴ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

Datum
2021-04-09

Beteckning
209-34619-2019

kundkännedsåtgärder på kunder även om de inte betalar med kontanta medel. Länsstyrelsen har därför bedömt det bolaget uppgett om kontroll av identitet för [REDACTED] på distans. Av "Manual Åtgärder för kundkännedom", avsnitt "4.1.1.2. Identifiering av [REDACTED] på distans" framgår att bolaget identifierar [REDACTED] på distans genom att spara kundens namn, [REDACTED], adress, och telefonnummer i kunddatabasen samt att dessa uppgifter sedan kontrolleras mot externa register. Om det inte går att kontrollera uppgifterna mot externa register ska fotokopia av en id-handling begäras in och laddas upp till kunddatabasen. Länsstyrelsen kan konstatera att detta inte är tillräckligt för att uppnå till kraven i penningtvättsregelverket. Av Länsstyrelsens föreskrifter framgår att verksamhetsutövaren, om kunden är en [REDACTED] på distans, utöver inhämtande av de uppgifter bolaget inhämtar och utöver kontroll mot externa register även ska skicka en bekräftelse till kundens folkbokföringsadress eller motsvarande tillförlitlig adress alternativt inhämta en vidimerad kopia på en identitetshandling från kunden. En verksamhetsutövare kan även välja att kontrollera identiteten genom en tillförlitlig elektronisk legitimation.¹⁵

Vad gäller kontroll av om en kund har en verklig huvudman anges i det av bolaget ingivna dokumentet "Manual Åtgärder för kundkännedom", avsnitt "4.2.

Utredning av verklig huvudman" att det för kunder som är [REDACTED] krävs att bolaget utreder vem eller vilka som är kundens verkliga huvudman. Om kunden är en [REDACTED] anges att bolaget ska utreda om kunden har en verklig huvudman om det misstänks att kunden har en verklig huvudman. Länsstyrelsen vill här uppmärksamma bolaget på att en utredning av om kunden har en verklig huvudman ska alltid ske, oavsett om misstanke om att det förhållandet föreligger eller inte. I dokumentet anges det även att standardförfarandet vid utredning av verklig huvudman för [REDACTED] är att fråga kundens företrädare om hur dess [REDACTED] ser ut och utifrån detta avgöra vem som är verklig huvudman. Frågan ska även ställas om det finns några andra, utöver personerna inom [REDACTED], som utövar bestämmande inflytande över den [REDACTED].

En sådan utredning är inte tillräcklig enligt penningtvättsregelverket.

Penningtvättsregelverket kräver att en utredning av om verklig huvudman finns åtminstone ska avse en sökning i registret över verkliga huvudmän enligt lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.¹⁶

Bolaget har angett att det ska kontrollera om kunden eller dennes verkliga huvudman är PEP eller närstående till sådan. Kontrollen genomförs som regel genom att denne tillfrågas om den är det och att man tillhandahåller kunden en skriftlig förklaring som förklarar vad som menas med PEP samt närstående till sådan person. Länsstyrelsen bedömer att detta förfaringsätt inte är i enlighet med penningtvättsregelverket. Penningtvättsregelverket kräver att en *bedömning* ska göras av om kunden är PEP eller närstående till sådan.¹⁷ Att enbart efterfråga

¹⁵ 3 kap. 4 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

¹⁶ 3 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

¹⁷ 3 kap. 10 § penningtvättslagen.

Datum
2021-04-09

Beteckning
209-34619-2019

kundens egen bedömning kan inte anses ersätta bolagets bedömning av om kunden är PEP eller närstående till sådan.

Stickprovskontroller

Länsstyrelsen har gjort en stickprovskontroll av [redacted] transaktioner som genomförts av bolaget, för en sammanställning av granskade transaktioner – se bilaga 2. Vad gäller dessa vill Länsstyrelsen påtala följande om [redacted] av de granskade transaktionerna. Sammanfattningsvis har Länsstyrelsen funnit att bolaget, för de nedan angivna transaktionerna, inte fullt ut har följt sina egna rutiner och riktlinjer för kundkännedomsgärder i praktiken.

Transaktion [redacted]

Bolaget köpte den [redacted] ädelmetaller till ett värde av [redacted] kronor av en kund. Betalningen genomfördes med kontanter. Av de kundkännedomsgärder som getts in i ärendet kan Länsstyrelsen konstatera följande. Bolaget och kunden inledde, enligt den aktivitetslogg som bolaget gett in i ärendet och som är daterad den [redacted] en affärsrelation i augusti 2017 men genomförde kundkännedomsgärder först den [redacted]. Vad dessa kundkännedomsgärder bestod av framgår dock inte utöver att bolaget skrivit ned vad kunden [redacted] samt vilken [redacted] kunden har. Den [redacted] anges i aktivitetsloggen att man fyllt i ett "KYC-formulär". Samtidigt har angetts vem som representerar kunden, hur denne identifierats, hur man kontrollerat företrädarens rätt att företräda kunden, om kunden har en verklig huvudman, om kunden eller dess företrädare var PEP eller närstående till sådan, vart kunden är etablerad, syftet med affärsrelationen och att man bedömt att kunden utgör en medium till högrisk kund. Något KYC formulär eller övrig dokumentation över dessa kontroller, utöver att det skrivits ned i aktivitetsloggen, finns dock inte ingivna i ärendet.

Något ifyllt KYC-formulär finns inte förrän cirka 6 månader efter det att den nu aktuella transaktionen genomförts. Det aktuella KYC-formuläret är daterat [redacted] och där har antecknats uppgifter om kunden, kontaktperson till denne, verklig huvudman, hur kunden avser att använda sig utav bolagets tjänster, att kunden faller under penningtvättslagen, att kundens [redacted] och vilken adress som registrerats.

Länsstyrelsen kan konstatera att det av aktivitetsloggen kring vidtagna kundkännedomsgärder framgår att bolaget identifierat företrädare för kunden med en giltig id-handling. Kontrollen har dock inte dokumenterats på så sätt som föreskrivs i penningtvättsregelverket eller bolagets egna rutiner och riktlinjer i frågan vad avser identitetskontroll.

Sammanfattningsvis konstaterar Länsstyrelsen att bolaget genomfört en transaktion uppgående till ett uppseendeväckande högt belopp utan att kundkännedomsgärder vidtagits på ett korrekt sätt varken enligt penningtvättsregelverket eller bolagets egna rutiner därom.

Datum
2021-04-09

Beteckning
209-34619-2019

Transaktion

Transaktionen har bestått i att en kund den [REDACTED] köpt guld till ett värde av [REDACTED] kronor. Betalningen lämnades till bolaget i kontanter. Av dokumentet benämnt "Transaktionsmatris" framgår att bolaget har efterfrågat kundens medels ursprung. Trots att kunden svarat att medlen kommer från [REDACTED] har transaktionen genomförts. Det har således funnits skälig grund för bolaget att misstänka att transaktionen utgjort ett led i penningtvätt. Genom att trots detta genomföra transaktionen har bolaget överträtt förbudet mot att genomföra en transaktion om det på skälig grund kan misstänkas att den utgör ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism¹⁸. Detta innebär en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Att bolaget i efterhand, genom sin övervakning av kunden, upptäckt att transaktionen genomförts och då vidtagit åtgärder ändrar inte Länsstyrelsens bedömning i denna del. Länsstyrelsen beaktar dock, i förmildrande riktning, att bolaget haft rutiner och riktlinjer men att den hos bolaget som genomfört transaktionen inte agerat i enlighet med dessa samt att bolaget kort efter transaktionen vidtagit åtgärder för att minimera de negativa följderna av transaktionens genomförande.

Intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser

Av bolagets rutiner och riktlinjer för intern kontroll framgår att en centralt funktionsansvarig utsetts. Det framgår dock inte vem som innehar denna funktion vilket är ett krav enligt penningtvättsregelverket.¹⁹

Av bolagets rutiner och riktlinjer framgår att det finns en funktion för visselblåsare i verksamheten. Det saknas dock uppgift om, och i så fall vad dessa består av, huruvida bolaget har rutiner och vidtar de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket.²⁰

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift. Om överträdelsen är allvarlig, upprepade eller systematisk får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att upphöra med verksamheten.²¹ Länsstyrelsens förelägganden får förenas med vite.²²

¹⁸ 3 kap. 3 § penningtvättslagen.

¹⁹ 6 kap. 2 § tredje stycket, 3 § tredje stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (OIFS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

²⁰ 6 kap. 4 a § penningtvättslagen.

²¹ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

²² 7 kap. 24 § penningtvättslagen.

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.²³ I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.²⁴ I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.²⁵

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar att bolagets allmänna riskbedömning är bristfällig vilket medfört att bolaget, i avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning, saknat förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta innebär att bolaget under tillsynsperioden löpt en ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget har dock haft en omfattande dokumentation avseende rutiner och riktlinjer och redogjort utförligt kring de rutiner och riktlinjer som inte behöver finnas dokumenterade i verksamheten. Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ingripande ska ske genom ett föreläggande att göra rättelse. Det finns i nuläget inte anledning att tro att bolaget inte skulle följa Länsstyrelsens föreläggande varför föreläggandet inte behöver förenas med ett vite.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 15, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 13-14 §§, 3 kap. 8 §, 10 §, 4 kap. 2 §, 6 kap. 1 §, 4 a § första stycket, 7 kap. 1 § första stycket, 11 § första stycket, 13 §, 25 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 4 och 6-8 §§, 6 kap. 2 § tredje stycket och 3 § tredje stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

²³ 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

²⁴ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

²⁵ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av jurist Frida Berglund. I den slutliga handläggningen har också jurist Diana Berkusaite medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten
2. Förteckning över granskade transaktioner.

Bilaga 1

Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Ni kan överklaga beslutet

Om ni inte är nöjda med länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer,
- hur ni vill att beslutet ska ändras, samt
- varför ni anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

- person- eller organisationsnummer,
- telefonnummer där ni kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det),
- e-postadress, och
- annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från er samt uppges sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 34619-2019.